

SME-D

The Swedish Association of
Small and Medium Size Enterprises
in Defense and Security

Remissvar avseende betänkandet Försvarexportinitiativ – för gemensam säkerhet (SOU 2026:16)

Om SME-D

SME-D är Sveriges dedikerade branschorganisation för små och medelstora företag inom försvars- och säkerhetsområdet. Organisationen samlar både tillverkande industribolag och digitala techföretag och representerar därmed en innovationsdriven och växande del av den svenska försvarsbasen.

Medlemsföretagen arbetar behovsstyrt och innovationsdrivet, med korta utvecklingscykler och fokus på att snabbt utveckla och leverera specialiserade lösningar inom såväl maskinvara som programvara, cyber och andra dual-use-tekniker. SME:er präglas de av hög flexibilitet, teknisk spets och nära koppling till operativa behov.

SME-D verkar för att dessa företag fullt ut ska integreras i totalförsvaret och att policy, strukturer och affärer utformas för att stärka Sveriges långsiktiga försvarsförmåga, innovationskraft och konkurrenskraft.

SME-D är associerad till TechSverige sedan början på 2026. SME-D och TechSverige har valt att utveckla ett svar gemensamt, men delger svar enskilt.

Det följande är SME-D:s remissvar avseende betänkandet Försvarexportinitiativ – för gemensam säkerhet (SOU 2026:16) med dnr Fö2026/00487.

Inledning

SME-D och TechSverige delar bedömning i betänkandet att staten behöver agera mer samlad, strategiskt och offensivt på försvarexportområdet. De brister som identifieras i betänkandet – fragmentering, otydlig ansvarsfördelning, begränsad resurssättning och otillräcklig samordning är korrekt identifierade och behöver åtgärdas.

Samtidigt står det klart att det finns två aspekter som inte hanteras i tillräcklig utsträckning i betänkandet

SME-D

The Swedish Association of
Small and Medium Size Enterprises
in Defense and Security

- **SME-dimensionen**, där små och medelstora företag (SME) ofta bidrar med hög innovationsgrad, korta utvecklingscykler och specialiserad spetskompetens, men i praktiken har begränsad tillgång till dagens försvarsexport.
- **den digitala dimensionen**, där Sveriges breda techbransch – inom programvara, AI, cyber, data, kommunikation, digital infrastruktur och andra dual-use-tekniker – utgör en avgörande del av framtidens försvarsförmåga.

Detta är avgörande frågor för att utforma ett export- och främjandesystem som kan möta den faktiska tekniska och industriella utvecklingen. Innovationskraften återfinns i dag till stor del utanför den traditionella försvarsindustrins kärna, vilket också är utgångspunkten i betänkandet.

SME-D och TechSverige delar den bedömning som görs av behovet av stärkt exportstöd som redovisas i betänkandet. Huvuddelen av de föreslagna reformerna utgår dock fortfarande från en etablerad försvarsindustriell logik: plattformssystem, hardtech/maskinvara, långa livscykler och stora mellanstatliga affärer. Det är viktiga aspekter, men avspeglar inte i tillräcklig grad de nya strukturer och villkor som har vuxit fram.

Om regeringen lämnar förslag som stärker den befintliga strukturen utan att samtidigt bredda systemet till att även omfatta den digitala ekonomin, dual-use och nya innovationsmodeller, riskerar Sverige att få ett välorganiserat system som dock inte tar hänsyn till hela den framtida försvarsförmågan. En breddad syn ligger i linje med vad som redogörs för i betänkandet, där techsektorn beskrivs som en strategisk försvarsresurs och där nuvarande ansats bedöms underskatta betydelsen av snabb teknikutveckling och nya aktörer.

SME-D och TechSverige menar därför att regeringen inte bara behöver ta ställning till **hur** exportstödet ska förstärkas, utan också **för vilka aktörer och tekniker** det ska utformas. Villkoren och åtgärder för tech och SME är inte tillräckligt väl utvecklade i betänkandet. I det fortsatta arbetet behöver dessa aspekter integreras som bärande delar av försvarsexport.

Sveriges techbransch är i dag en av landets mest betydelsefulla tillväxtmotorer och bidrar mer till BNP än den traditionella basindustrin. Dess betydelse för totalförsvaret kommer att öka ytterligare. Förutsättningar och villkor för tech och SME behöver analyseras djupare och bli en central del i totalförsvaret. Tech är i ökande grad en grundförutsättning för försvarsförmåga, konkurrenskraft och resiliens. Detta ligger också nära den beskrivning som ges av den digitala sektorn och SME i betänkandet.

SME-D och TechSverige anser att regeringen i det fortsatta arbetet med ett ändamålsenligt export- och främjandesystem behöver

SME-D

The Swedish Association of
Small and Medium Size Enterprises
in Defense and Security

- skilja tydligare mellan stora företag och mindre innovationsdrivna företag (SME)
- skapa ett system som gynnar en mix av SME:er, techföretag och etablerade exportföretag utformas så att SME, scaleups och digitala bolag får verklig tillgång till strukturer, marknader och stöd
- ta höjd för att digital teknik och dual-use i allt högre grad utgör allt viktigare del i modern försvarsförmåga.

Det är i dessa delar som frågor om försvarsföretagens struktur, exportförutsättningar och marknadslogik behandlas, men där den digitala industrins och SME:s särskilda villkor enligt TechSverige s och SME-D:s bedömning inte har behandlats tillräckligt utförligt i betänkandet och dess förslag.

Exportfrämjandet riskerar att bli ett system för i första hand etablerade exportföretag

Den modell som föreslås bygger i hög grad på befintliga affärer, etablerade industrirelationer, redan definierade exportkampanjer och aktörer som redan är inne i systemet. Det gör att exportfrämjandet riskerar att missa möjligheten att bli ett verktyg för att bredda deltagandet och utveckla ny export.

Detta är särskilt problematiskt för bolag inom AI, cybersäkerhet, data, digital infrastruktur, programvara och andra dual-use-områden. Många av dessa företag har tekniker med stor relevans för totalförsvaret men saknar både de etablerade kanalerna och den referensmarknad som dagens struktur i stort bygger på.

I stället för att fungera som en brygga in i försvars- och exportsystemet riskerar modellen därmed att existerande mönster blir bestående. Det hämmar både innovationsbredd och långsiktig konkurrenskraft.

Den digitala sektorn som strategisk försvarsresurs

Sveriges digitala sektor är central för framtidens försvarsförmåga. Den kännetecknas av hög innovationshastighet, global marknadsnärvaro, korta utvecklingscykler och en stark koppling mellan civila och militära tillämpningar.

För att snabbt omsätta ny teknik till faktisk förmåga i totalförsvaret krävs en nära koppling mellan försvarssektorn och den breda techbranschen. Detta gäller inte enbart SME, utan hela det digitala ekosystemet – från startups och scaleups till större etablerade teknikföretag.

Team Sweden Defence & Security behöver en tydlig SME-dimension

SME-D och TechSverige anser att förslaget om Team Sweden Defence & Security är i grunden positivt. En mer samordnad struktur mellan stat, myndigheter och näringsliv kan

SME-D

The Swedish Association of
Small and Medium Size Enterprises
in Defense and Security

skapa bättre förutsättningar för exportfrämjande, internationell positionering och prioritering.

Om denna struktur inte från början utformas med en tydlig tech och SME-dimension finns en betydande risk att mindre bolag och techföretag generellt endast blir indirekt representerade, eller helt hamnar utanför de delar av systemet där verkliga prioriteringar och marknadsval görs.

För att Team Sweden Defence & Security ska få strategisk betydelse behöver det därför säkerställas att SME, scaleups och digitala teknikbolag inte enbart betraktas som underleverantörer till större aktörer. De är också självständiga innovations- och exportaktörer som lämnar viktiga bidrag till totalförsvaret, men som ibland har behov och marknadsvägar som skiljer sig från flera av dagens aktörer inom området.

Konsekvensanalysen underskattar effekten av en koncentrerad modell

Konsekvensanalysen i betänkandet fångar inte fullt ut vilka effekter en mer koncentrerad modell kan få över tid. När statens stöd, främjande och prioriteringsmekanismer i huvudsak orienteras mot större och redan etablerade aktörer ökar risken för att innovationsbasen inte kommer att skapa möjligheter för nya och olika slags företag.

Det påverkar i sin tur möjligheten att fånga upp nya tekniker, nya affärsmodeller och nya aktörer. En koncentrerad modell kan kortsiktigt framstå som effektiv, men den kan samtidigt leda till mindre bredd i innovationen, svagare förmåga att tillgodogöra sig civil teknik och sämre förutsättningar att bygga framtidens försvarsförmåga.

Konsekvensanalysen bör därför i större utsträckning beakta hur modellens utformning påverkar löpande teknikutveckling, marknadstillträde och långsiktig konkurrenskraft och inte bara administrativa eller organisatoriska effekter.

SME och ny digital tech bör tydligare vara den uttryckliga målgruppen för ett mer utvecklat exportstöd

Det räcker inte att konstatera att SME och techföretag är viktiga. Om regeringens politik ska ha som mål att bredda innovationsbasen och stärka totalförsvarets tillgång till ny teknik behöver SME och techföretag vara en uttrycklig målgrupp för ett utvecklat exportstöd.

Det gäller till exempel åtgärder som syftar till

- ökad tillgång till test- och demomiljöer
- snabbare vägar till första kundrelationer
- fler möjligheter att delta i internationella satsningar utan att redan vara etablerad exportör

SME-D

The Swedish Association of
Small and Medium Size Enterprises
in Defense and Security

- stöd anpassat för digitala tjänster, programvarulösningar och dual-use-teknik
- bättre koppling mellan innovation, kapital och internationalisering.

Ett sådant perspektiv stärker hela Sveriges förmåga att tillvarata ny teknik, skapa fler konkurrenskraftiga företag och bygga ett mer robust totalförsvär.

Rekommendationer

SME-D och TechSverige föreslår att utredningens förslag kompletteras i följande avseenden:

- Etablera ett tydligt SME-, tech- och dual-use-perspektiv genom hela exportinitiativet.
- Skilj tydligare mellan PRIMES och SME i analys, styrning och utformning av behov av stöd.
- Utforma Team Sweden Defence & Security med en tydlig SME- och techdimension.
- Säkerställ att exportfrämjandet inte enbart eller i hög grad gynnar redan etablerade exportörer.
- Gör SME och techföretag till uttryckliga målgrupper i ett utvecklat exportstöd.
- Bredda stödet bortom traditionell materiel till att också omfatta programvara, data och digitala tjänster.
- Skapa bättre testmiljöer, pilotstrukturer och vägar till första kundrelationer.
- Stärk kopplingen mellan innovation, kapital och internationalisering.

Avslutande bedömning

SME-D och TechSverige tillstyrker ambitionen att stärka Sveriges exportfrämjande på försvarsområdet. Om reformen ska bli verkligt träffsäker behöver den i högre grad utformas för de företag som i dag saknar tillgång till exportmarknaden, snarare än för dem som redan är etablerade på den.

I betänkandet finns förslag som skulle innebära viktiga steg mot ett mer samlat och strategiskt statligt arbete med försvarsexport. Utan en tydlig integrering av den digitala sektorn, dual-use-tekniker samt SME och nya aktörer riskerar reformerna att bli otillräckliga.

För att svenska företag ska vara konkurrenskraftiga i det nya säkerhetspolitiska läget krävs därför inte bara starkare strukturer. Det krävs också större kunskap om och

SME-D

The Swedish Association of
Small and Medium Size Enterprises
in **Defense and Security**

förståelse för vilka aktörer som faktiskt bygger framtidens försvarsförmåga. Där är SME:er och tech inte ett särintresse. Det är en central del av svaret.

SME-D

The Swedish Association of
Small and Medium Size Enterprises
in Defense and Security

Specifika ställningstaganden

Försvarsexportinitiativet och resurstillskottet

SME-D och TechSverige tillstyrker initiativet och resurstillskottet på 300 mnkr.

Vi anser att det i genomförandebesluten ska framgå vilka satsningar som riktas mot SME och techföretag. Utan en sådan styrning riskerar resurserna att gå till kampanjer för stora plattformssystem och SME och techföretag bli utan.

Förordningen och exportbegreppets definition

SME-D och TechSverige tillstyrker förslaget om en förordning om exportverksamhet på försvarsområdet.

SME-D och TechSverige understryker dock att utredningens definition av statlig försvarsexport – ”försäljning eller upplåtelse av materiel och tillhörande tjänster” – riskerar att osynliggöra programvaruprodukter, licensavtal och immateriella tillgångar. Förordningen bör klargöra att digitala produkter och tjänster utan fysisk materialkomponent omfattas av tillämpningsområdet. Annars utesluts en växande del av den svenska försvarstekniken redan i definitionen.

Ansökningsavgiften avskaffas

SME-D och TechSverige tillstyrker avskaffandet av ansökningsavgiften vid negativt beslut.

Detta är den enskilt viktigaste tröskelsänkande åtgärden för SME och techföretag. Att en negativ prövning inte ska leda till avgift är grundläggande för att bolag med begränsade resurser, oavsett om de tillverkar komponenter eller säljer programvara, ska våga söka stöd.

Kampanjkriteriets utformning

SME-D och TechSverige tillstyrker att exportkampanjer ges tydligare politisk styrning.

SME-D och TechSverige vill dock problematisera att kriteriet ”särskild strategisk betydelse” i praktiken utesluter SME och techföretag. De når aldrig de affärsvolymerna som kriteriet förutsätter, oavsett hur stor strategisk relevans deras teknik har. En digital förmåga inom cyber eller ledningssystem kan vara avgörande för en allierads operativa kapacitet utan att affären är stor nog att motivera en statlig kampanj i traditionell mening.

SME-D och TechSverige anser att kriteriet behöver kompletteras med ett spår för strategiskt viktiga tekniker, frikopplat från affärsvolym. Det skulle skapa bättre

SME-D

The Swedish Association of
Small and Medium Size Enterprises
in Defense and Security

förutsättningar för både etablerade företag och innovativa tillväxtbolag att bidra till teknisk utveckling.

Team Sweden Defence & Security och definitionen av nya teknologier

SME-D och TechSverige välkomnar Team Sweden Defence & Security.

Uppdraget att fastställa en målbild inkluderar ”men innehåller ingen konkret plan för hur SME och techföretag inom dessa områden faktiskt ska nås och stödjas. Vi anser att målbilden för 2026–2030 ska inkludera ett specifikt spår för SME och techföretag – med egna mål, ansvariga aktörer och resurser. Utan den preciseringen riskerar de 300 mnkr att gå till traditionellt kampanjarbete och SME och techföretag bli utan.

Business Sweden: SME-program försvar och försvarsexporthandbok

SME-D och TechSverige tillstyrker att Business Sweden får huvudansvar för försvarsexportfrämjande med ett SME-program.

För att uppdraget ska fungera krävs att Business Sweden rekryterar rådgivare med kompetens om programvaruexport, digitala affärsmodeller och exportkontroll för immateriella tillgångar. Det räcker inte med kompetens om traditionell försvarsexport.

SME-D och TechSverige välkomnar särskilt att en försvarsexporthandbok tas fram. Den behöver täcka båda SME-typernas behov:

- Tillverkande SME: certifieringskrav, standarder, motköpskrav och finansiering vid långa leveranscykler.
- Digitala techföretag: exportkontroll för programvara och PDA-regelverket, IP-skydd vid tekniköverföring, affärsmodeller för licensiering och programvarutjänster.
- Gemensamt vägen till nationell referenskund och hur man lämnar anbud i försvarsupphandlingar.

Exportfinansiering

SME-D och TechSverige tillstyrker principiellt att exportfinansieringen stärks och att SEK:s och EKN:s uppdrag förtydligas.

SME-D och TechSverige noterar att instrumenten i sin nuvarande form är anpassade för stora G2G-affärer med materialleveranser. Techföretag och tillverkande SME med löpande licens- och serviceintäkter har en fundamentalt annorlunda finansieringsstruktur. SME-D och TechSverige anser att SEK och EKN bör ges i uppdrag att analysera hur exportfinansieringen kan anpassas även för dessa bolagstyper.

SME-D

The Swedish Association of
Small and Medium Size Enterprises
in Defense and Security

Kompletterande förslag

Strukturerat mottagande för SME och techbolag

Betänkandet och underlagen innehåller tre tydliga konstateranden som saknar tydliga åtgärdsförslag.

För det första innehåller betänkandet skrivningen "särskilt startup-företag inom försvarsmaterielbranschen uttrycker svårigheter med att navigera i dagens system" och att "det inte finns en organiserad process för omhändertagande av deras stödbehov" (s. 128).

För det andra konstateras det i betänkandet att "statens insatser för att stödja innovationskraftiga små och medelstora företag, särskilt startups, behöver utvecklas" (s. 128).

För det tredje framgår det av regeringens riktlinjer till Business Sweden för 2026 att främjandet "i huvudsak ska riktas mot startups, skalande företag samt små och medelstora företag". Det är redan fastlagt som politisk ambition.

Dessa tre konstateranden pekar alla i samma riktning. Ändå saknar betänkandet tillräckliga förslag som möter dem. Detta måste enligt SME-D och TechSverige åtgärdas i det fortsatta arbetet.

SME-D och TechSverige yrkar att regeringen ger Business Sweden eller FMV ett tydligt uppdrag att etablera ett strukturerat mottagande för SME, tillverkande såväl som digitala. Detta bör innefatta:

- En avdelning med särskilt uppdrag rörande och kompetens om både tillverkande SME:s och techföretags förutsättningar.
- Vägledning om vägen till nationell referenskund, en förutsättning för all export.
- Stöd för certifiering och säkerhetsprövning för SME:er, tillverkande och tjänstebolag.
- Stöd för exportkontroll av immateriella tillgångar och IP-skydd för digitala techföretag.
- Koppling till EDF:s och Natos innovationsprogram som alternativa inträdesvägar.

SME-D

The Swedish Association of
Small and Medium Size Enterprises
in Defense and Security

Sammanfattning

SME-D och TechSverige tillstyrker i huvudsak betänkandets inriktning och välkomnar att frågan om statligt försvarsexportstöd nu tas på allvar. Våra tre viktigaste krav är:

- Att kampanjkriteriets utformning kompletteras med ett spår för strategiskt viktiga tekniker frikopplat från affärsvolym, så att SME och techföretag inte strukturellt utesluts från det mest resursstarka stödet.
- Att ”nya teknologier” definieras mer konkret och, där det behövs, preciserar om det rör vetenskapen om teknik (teknologi) eller tillämpningar (teknik).
- Att ett strukturerat mottagande för SME och techföretag etableras. Utredningen har identifierat behovet — nu behöver det lösas.

SME-D och TechSverige står till förfogande för fortsatt dialog om hur dessa frågor bäst kan omhändertas i genomförandet av förslagen i betänkandet.

Stockholm 5 juni 2026

För SME-D,

Andreas Nilsson
Ordförande

SME-D

Jonas Sandwall
Generalsekreterare

SME-D